

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/117
Toplantı Tarihi/Sayısı : 1.12.2022/27
Karar Numarası : 2022/860
Başvuran : M. Y.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın revire çıkma taleplerinin kabul edilmediği, farklı konulardaki dilekçelerine yanıt verilmediği, dilekçelerinin geç çıkış yaptığı ve hepsi için çıkış numarası verilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran 24.01.2022 tarihli ve 117 sayılı dilekçesinde;

a. 28.12.2021 tarihinde Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini, 30.12.2021 tarihinde rahatsızlığı sebebiyle revire gitmek için talepte bulunduğunu ancak bu talebinin karşılık bulmadığını, 04.01.2022 tarihinde konuya ilişkin yazdığı şikâyet dilekçesinin üzerine Kurum Müdürü tarafından kendisine revir sırasına alındığının belirtildiğini,

b. İdare ve Gözlem Kuruluna yazdığı burun kıl makinesi, sunum dosyası ve tekli oda hususlarındaki talep dilekçeleri hakkında kendisine bir yanıt verilmediğini, Kurum Müdürüne başka hususlarda da gönderdiği şikâyet dilekçeleri hakkında yanıt alamadığını,

c. Kurum dışına giden dilekçelerin ortalama 4-7 iş günü içerisinde çıkış yaptığını, kendisine verilen dilekçe çıkış numaralarının eksik olduğunu, resmi kurumlara göndermiş olduğu dilekçeleri için çıkış numarası verilmediğini iddia etmiştir.

3. Başvuranın iddialarına ilişkin olarak Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün 14.02.2021 tarihli cevabi yazısında;

a. Başvuranın 28.12.2021 tarihinde Bolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan, Kurumlarına nakil geldiği, başvuranın Covid-19 tedbirleri çerçevesinde nakil, sevk, kurum dışı hastane vb. dönüşlerinde 14 gün süre ile karantinaya alındığı,

b. Başvuranın Kurum revirine çıkartılmadığı iddialarına rağmen, başvuranın 30.12.2021 tarihinde yalnızca ilaç için dilekçe yazdığının anlaşıldığı, bunun üzerine başvurana istediği ilacın verildiği, 18.01.2022 tarihinde karantinasının bittiği, revire çıkartıldığı ve reçete yazıldığı,

c. Başvurana talebi doğrultusunda sunum dosyasının temin edildiği, diğer bir talebinin konusunu oluşturan burun kıl makinesinin ise güvenlik gerekçesiyle ve bu talebine istinaden bir hekim raporunun bulunmamasından ötürü İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ile Kuruma alınmasına izin verilmediği, başvuranın nakil olarak geldiği ilk günden bu yana tekli odada barındırıldığı bildirilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz..."

5. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

6. Mezkûr Yönetmelik'in "İşleme konulmayacak başvurular" başlıklı 45'inci maddesinde hakkın kötüye kullanılması niteliğindeki başvuruların işleme konulmayacağı belirtilmiştir.

7. Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi şu şekildedir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

...

e) Belli bir konuyu içerip içermediği,

f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.

(2) Başvurucusu birden fazla olan başvurularda, incelenebilirlik koşulları her başvurucu yönünden ayrı ele alınır."

8. Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları, 2002*).

10. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde

Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (*Selmouni/Fransa [BD]*, B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B.no: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

11. Başvuran, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ilişkin olarak; 30.12.2021 tarihinde rahatsızlığı sebebiyle revire gitmek için talepte bulunduğunu ancak bu talebinin karşılık bulmadığını iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazının ekinde sunulan sağlık fişine göre başvuran 31.12.2021 tarihinde revire çıkmış, muayene olmuş ve kendisine ilaç yazıldığı anlaşılmıştır. Bu nedenle başvuranın revire çıkmadığı yönündeki iddiası mezkur Yönetmelik'in 4'üncü maddesinin (k) bendi uyarınca "*Hakkın kötüye kullanılması niteliğindeki başvurular*" kapsamında görülmekte ve "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmektedir.

12. Başvuran, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığına yazdığı sunum dosyası hususundaki talep dilekçesi hakkında kendisine bir yanıt verilmediğini iddia etmiştir. Sunum dosyası başvurana gerekli kontroller yapıldıktan sonra 28.01.2022 tarihinde teslim edilmiş ve eşyanın teslimi tutanak altına alınmıştır. Ceza infaz kurumlarına giren eşyalar güvenlik tedbirleri gereği bir incelemeden geçmek zorundadırlar. Bu sebeple mahpuslara eşyalarının teslimi bazen uzun sürebilmektedir. Somut olayda da mahpusun talep ettiği eşyanın kendisine teslim edilmesi Kurum dışından getirilmesi sebebiyle ve güvenlik gerekçeleriyle belirli bir zaman aldığı anlaşılmıştır. Başvuranın talep ettiği eşyanın kendisine verildiği durumda söz konusu iddia hakkında "**ihlal olmadığı**" kanaati oluşmuştur.

13. Başvuran aynı ceza infaz kurumunda tekli odada kalma talebi konusunda Kurum İdaresi tarafından kendisine bir dönüş yapılmadığını iddia etmiştir. Başvuran, 28.12.2021 – 11.01.2022 tarihleri arasında karantina koğuşunda kaldıktan sonra yerleştirildiği odada psikolojik sorunları olan ve tehlikeli olduğunu düşündüğü bir mahpusla kaldığını iddia etmiştir. Akabinde muhatap Kurumun cevabi yazısının ekinde bulunan belgelerden talebi üzerine 17.01.2022 tarihinde tekli odaya geçirildiği anlaşılmaktadır. Başvuran, 15.06.2022 tarihinde kendisi ile SEGBİS aracılığıyla yapılan görüşmede "*6 günlük süre zarfında İdare tarafından gerekli tedbirlerin alındığını ve herhangi bir saldırıya uğramadığını*" ifade etmiştir. Başvuranın kötü muamele teşkil ettiğini iddia ettiği olaydan bir zarar görmemesi ve kısa süre içerisinde odasının değiştirilmiş olması nedeniyle başvuranın iddiası hakkında "**ihlal olmadığı**" değerlendirilmiştir.

14. Başvuranın Bolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda dilekçelerine dönüş yapılmadığı iddiaları hakkında; Kurum İdaresi tarafından dilekçe gönderme üst yazıları Kurumumuzla paylaşılmıştır. Dilekçelerin genelde 2-4 iş günü içerisinde Kurumdan çıkış yaptığı anlaşılmıştır. Başvuranın tüm dilekçelerinin çıkış yaptığı ve haklarında gerekli işlemlerin yapıldığı görülmüştür. Bu nedenle başvuranın dilekçelerinin Kurum dışına çıkarılmadığı iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmiştir.

15. Başvuranın Bolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yönelik iddialarından biri burun kıl makinesinin kendisine haklı bir sebep olmaksızın verilmediğine ilişkindir. 27.01.2022 tarihli Bolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu tarafından verilen karar ile başvuranın burun kıl makinesinin kendisine verilmesi yönündeki talebinin reddine karar verilmiştir. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "Sağlık" başlıklı 12'nci maddesi şu şekildedir: "*Hükümlüler, koğuş, oda ve eklentilerinde hekim raporuyla belgelendirilmek koşuluyla, sağlıkları için gerekli protez ve benzeri tıbbi araçları ve eşyaları bulundurabilir*". Aynı Yönetmelik'in 13'üncü maddesinde yer alan düzenleme ise şu şekildedir:

"Hükümlüler, koğuş, oda veya eklentilerinde, kantinden temin edilmek koşuluyla kişisel ve çevresel

temizliklerini temin için tarak, saç fırçası, sabun, kese, diş macunu, diş fırçası, tıraş sabunu, şampuan, parfüm, krem, saç boyası, çakısı bulunmayan tırnak makası, plastik saplı tıraş bıçağı, beş adet plastik elbise askısı, çamaşır mandalı ve gündelik hayatta kullanılan plastik eşyalar ile idarece uygun görülen uzunlukta çamaşır ipi bulundurabilir.

Merkezi sıcak su sistemi kurulmamış ceza infaz kurumlarında, koğuş veya odaların mevcuduna göre, hükümlülerin banyo ve diğer temizlik ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, idare; koğuş veya odaların dışında yeteri kadar tüp gaz bulundurur.”

16. İlgili mevzuat hükümlerinde sağlık gerekçesiyle koğuşa girmesine izin verilebilecek eşyalar için hekim raporuyla belgelendirilme koşulu aranmıştır. Başvuran, burun kıl makinesi için bu yönde bir belge sunmamış ve böyle bir belgenin olduğuna ilişkin beyanı da olmamıştır. İlgili Yönetmelik’in 13’üncü maddesinde ise kantinden temin edilmek koşulu ile kişisel temizlik malzemelerinin koğuşlarda bulundurulabileceği düzenlenmiştir. Söz konusu eşya olan burun kıl makinesi için iki hüküm kapsamında da bir değerlendirme yapılamayacaktır. Muhatap Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından da başvuranın burun kıl makinesi talebi, bir hekim raporunun bulunmaması ve eşyanın başka amaçlarla kullanılabilmesi, radyo vb. elektronik araçlara destek sağlayabileceği gerekçeleriyle reddedilmiştir. Sonuç olarak, muhatap Kurumun mevzuata uygun hareket ettiği değerlendirilmiştir. Bu sebeple somut olayda burun kıl makinesinin başvurana verilmemesi hususunda **“ihlal olmadığı”** değerlendirilmiştir.

17. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının **“ihlal edilmediği”** kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 01.12.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

